

Kappingareftirlitið

Heygum & Petersen advokatar
Bøgøta 16
Postboks 164
FO-110 Tórshavn

Att: Bjørn á Heygum, adv.

Tórshavn, tann 22. februar 2019

Mál nr: 18/00374: Yvirtøkuni hjá P/f Borg av P/f Havnar Timburhandil

1. Samandráttur

1. Kappingareftirlitið fekk tann 11. november 2018 fráboðan um, at P/f Borg hevði í umbúna at yvirtaka P/f Havnar Timburhandil. Fráboðanin var í fyrstu syftu ikki fullfiggjað, og varð umvegis teldupost tíkin aftur tann 26. november 2018. Kappingareftirlitið fekk fullfiggjaða fráboðan tann 27. januar 2019.
2. Yvirtókan er fevnd av fráboðanarskylduni í §16, stk. 1 í kappingarlögini, tí talan er um yvirtóku sambært §13, stk. 1 í kappingarlögini, og tí umsetningsmörkini í §14, stk. 1, pkt. 1 eru nádd.
3. Bæði P/f Borg og P/f Havnar Timburhandil hava sítt hovuðsvirksemi innan sølu av amboðum, innbúvgvi og timbri, men hava eisini annað virksemi, sum ikki umskarast.
4. Kappingareftirlitið hevur lagt serligan dent á marknaðin fyrir timbur, tí ivamál var um yvirtókan kundi hava neiliga ávirkan á kappingina á hesum marknaði.
5. Søla av timbri v.m. krevur stóra ilogur í bygningar og goymslur. Tí er talan um eina vinnu við høgum atgongdarforðingum.
6. Kappingareftirlitið kann staðfesta, at marknaðurin fyrir timbri v.m. er merktur av, at ein munandi partur av innflutninginum fer utan um timburhandlarnar. Í 2017 fór umleið 22% av innflutninginum utan um føroysku timburhandlarnar.
7. Tað er serliga byggivinna og framleiðrarar til byggivinnuna, sum innflyta timbur. Í 2017 var hesin innflutningur áleið 16%.
8. Kappingareftirlitið kann somuleiðis staðfesta, at marknaðarparturin hjá P/f Borg eftir yvirtökuna verður [25-30]%, og gevur hetta ábending um, at yvirtókan fær ikki neiliga ávirkan á kappingina.

1.1. Avgerð

9. Kappingareftirlitið hevur við heimild í §15, stk. 5 í kappingarlögini tikið avgerð um, at góðkenna yvirtökuna hjá P/F Borg av P/f Havnar Timburhandil, vísandi til §15, stk. 2, 1. lið í kappingarlögini. Sambært ásetingin skal ein yvirtøka, sum ikki munandi forðar fyrir virknari kapping, serliga við at skapa ella styrkja eina ráðandi marknaðarstøðu, góðkennast.

2. Málslýsing

2.1. Inngangur

10. Kappingareftirlitið fekk tann 11. november 2018 fráboðan um, at P/f Borg hevði í umbúna at yvirtaka P/f Havnar Timburhandil. Fráboðanin var í fyrsta syftu ikki fullfiggjað, og varð umvegis teldupost tikan aftur tann 26. november 2018. Partarnir mettu seg ikki verða komnar nóg langt í fyrireikingararbeiðinum til ætlaðu yvirtökuna.
11. Fullfiggjað fráboðan varð handað Kappingareftirlitinum á fundi við P/f Borg tann 27. januar 2019. Á hesum fundi kom fram, at yvirtókan longu var gjøgnumförd. Sambært §15, stk. 6 í kappingarlögini kann ein yvirtoka ikki gjøgnumførast fyrr enn góðkennung fyrilliggur, ella at loyvi er fingið til tess frá kappingarmyndugleikanum. Sambært §31, stk. 1, nr. 6 í kappingarlögini kann bót áleggjast tí, sum fremur eina samanlegging, áðrenn góðkennung er givin.
12. Fráboðanarskyldan í §16, stk. 1 í kappingarlögini fevnir um tær samanleggingar, yvirtókur og samváðar, sum eru fevndir av §13, stk. 1, pkt. 1 ella 2, og har umsetningsmörkini í §14, stk. 1, pkt. 1 ella pkt. 2 eru nádd.
13. Talan er um yvirtóku sambært §13, stk. 1, pkt. 2 í kappingarlögini, tá ein ella fleiri persónar, sum longu hava ræðið á minst einari fyritóku, ella tá ein ella fleiri fyritókur við keyp av pörtum ella ognum, gjøgnum avtalu ella á annan hátt, fáa beinleidis ella óbeinleidis ræðið á allari ella pörtum av einari ella fleiri fyritókum afturat.
14. Umsetningurin hjá luttakandi felogunum í 2017 var:

Luttakandi fyritókur	§14, stk. 1, pkt. 1, fyrsti liður	§14, stk. 1, pkt. 1, fyrsti liður
P/f Borg	[...] mió. kr.	[...] mió. kr.
P/f Havnar Timburhandil	[...] mió. kr.	[...] mió. kr.

15. Sum tað framgongur omanfyri, so hava minst tvær av luttakandi fyritókunum ein umsetning, sum er omanfyri 15 mió. kr., og luttakandi fyritókurnar hava ein samlaðan umsetning, sum er omanfyri 75 mió. kr.
16. Talan er sostatt um yvirtóku, sum er fevnd av fráboðanarskylduni í §16, stk. 1 í kappingarlögini.
17. Luttakandi fyritokurnar hava báðar virksemi innan solu av amboðum, innbúgví og timbri. P/f Borg er úrslit av eini samanlegging millum Højgaards Handilsvirki, ið varð stovnað í 1906, Klaksvíkar Timburhandil, ið varð stovnaður í 1930 og P/f Klement Petersen, ið varð stovnað í 1977. P/f Havnar Timburhandil varð stovnaður í 1928.

2.3. Transaktiónin

18. Yvirtókan verður framd við at P/f JPG Ílögufelag selur allan partapeningin í P/f Havnar Timburhandil, ið er 10 mió. kr., fyrir [...] mió. kr.
19. Í keypsavtaluni varð upprunaliga ásettur ein kappingaráseting, sum forðaði seljara at reka virksemi í kapping við P/f Borg í 5 ár. Eftir at Kappingareftirlitið hevði víst á hvat síðvenjan hjá Kappingarráðnum var á ökinum, varð kappingarásetingin broytt tilsvarandi. Kappingareftirlitið hevur móttikið ískoyti til avtaluna dagfest og undirskrivað tann 3. januar 2019.

2.4. Viðkomandi marknaður

20. Fyritokurnar hava virksemi innan fleiri marknaðir, men har, sum virksemi umskarast, er á marknaðinum fyrir amboð, innbúgví og timbri. Hesir eru teir marknaðir, sum verða ávirkaðir av hesi yvirtóku. Fráboðari hevur upplýst, at landafröðiligi marknaðurin er har, sum landfast er við miðstaðarokið.

21. Marknaðurin fyrir amboð er sera fjølbroyttur á veitarasíðuni. Umframt timburhandlar og byggibúðir, so eru veitarar innan aðrar vinnugreinir, sum burturav selja amboð. T.d. vøruhandlar, maskinhandlar. Somuleiðis er möguligt og vanligt at keypa amboð umvegis internetið.
22. Byrjunarkostnaðurin at byrja virksemi á marknaðinum fyrir amboð er lágur. Tað er ikki neyðugt við ílogum í handilsstað ella stórum goymslum.
23. Keyparin av amboðum kann bæði vera privatur ella vinnurekandi. Sambært fráboðara er størsti kundabólkurin privat kundar, meðan næststørsti bólkurin eru vinnurekandi innan byggivinnuna.
24. Marknaðurin fyrir innbúgv er sera fjølbroyttur á veitarasíðuni. Á hesum marknaði eru sjálvsagt tær stóru møblasolurnar í Føroyum, umframt aðrar fyritokur, sum selja líknandi innbúgvsvørur, sum P/f Borg og P/f Havnar Timburhandil eisini selja. T.d. selja fleiri VVS fyritokur baðirúmsinnbúgv og nakrar KT fyritokur selja eisini skrivstovuinnbúgv. Tað eru eisini útlendskir veitarar, sum hava foroysk umboð, sum hava lagt seg eftir at selja í sambandi við alment útboð. Somuleiðis eru flutningsveitarar, sum hava lagt seg eftir at veita innbúgv frá donsku moblasolum.
25. Byrjunarkostnaðurin at byrja virksemi á marknaðinum fyrir innbúgv er høgur, um ætlanin er at byrja við eini møblasolu við breiðum útboði. Tá er neyðugt við ílogum í handilsstað og goymslu, men tað eru vegir inn á henda marknað, sum ikki krevja ein munandi ílogu. Dømir eru um fyritokur, sum bara selja t.d. skrivstovumøblar frá ávísum veitara, hesar hava onki lagur, men klára seg við demo-vorum og lýsingartilfari.
26. Marknaðurin fyrir timbri er meira eintáttatíður á veitarasíðuni. Tað eru serliga timburhandlarnir, sum selja timbur, men byggivinnan innflytur sjálv nögv timbur og tilfar beinleiðis.
27. Byrjunarkostnaðurin at byrja virksemi á hesum marknað er høgur. Tað verður í flestu fórum væntað av brúkaranum, at veitarin hevur goymslu og kann veita beinanvegin ella við stuttum skotbrái. Hetta krevur ílogur í bygningar, goymslur og hevur munandi kapitalkostnað við sær.
28. Tað er serliga á hesum marknað, at Kappingareftirlitið metir, at yvirtókan kann skapa kappingarligar trupulleikar, tí veitarasíðan fækkað við einum og atgongdarforðingarnar eru hogar.

3. Meting

29. Kappingareftirlitið metir, at kappingarliga avleiðingin av yvirtókuni er avmarkað til marknaðin fyrir timbur í heil- og smásølu.
30. Kappingareftirlitið hevur innheintað töl frá TAKS fyrir innflutningin av timbur v.m. fyrir at fáa eina ábending um marknaðarbýtið og serliga, hvussu stóran leiklut beinleiðis innflutningur hevur á henda marknað.
31. Niðanfyri sæst tollingarvirðið hjá føroysku timburhandlunum, teirra marknaðarpartur grundað á tollingarvirðið, HHI¹ og brotingin í HHI. Somuleiðis er tollingarvirðið og marknaðarpartur á tí, sum verður innflutt beinleiðis. Hinvegin er HHI ikki útroknað fyrir henda innflutning, tí hetta gevur eina skeiva mynd. Verður beinleiðis innflutningurin roknaður við í HHI, so økist miðsavningin og tað gevur ikki meinung.
32. Tølini frá TAKS eru ikki umsetningstöl, men samantald tollingarvirðir fyrir innkeyp av timbri v.m. T.v.s. Innkeypsprísir og flutningskostnaður. Somuleiðis eru tølini frá TAKS ikki avmarkað til tær vørur, sum er á viðkomandi marknað fyrir sølu av timbri, sum skilmarkað í parti 2.4.

¹ Herfindahl index

Kappingareftirlitið hevur biðið um töl úr kapittel 44 í tollskránni hjá TAKS. Tó ikki alt kapittel 44, men bert fyrir vørunumrini 44.03-04, 44.07-13 og 44.17-18.

33. Kappingareftirlitið metir tó, at tolini frá TAKS geva eina nøktandi ábending um marknaðarviðurskiftini á viðkomandi marknað fyrir timbur.

HHI	Marknaðar-partur áðrenn	Marknaðar-partur eftir	HHI ^{iðrenn}	HHI ^{eftir}	ΔHHI
A/S R.B. Thomsen & són	[0-5]%	[0-5]%			
P/F Borg	[20-25]%	[25-30]%			
P/F Bygma Timburhandil	[35-40]%	[35-40]%			
P/F Havnar Timburhandil	[5-10]%				
P/F Sandavágs Timburhandil	[5-10]%	[5-10]%			
P/F Vágs Timburhandil	[0-5]%	[0-5]%			
Sp/f Handilsvirkið Niclasen	[0-5]%	[0-5]%			
Sp/F Lützens Timburhandil	[0-5]%	[0-5]%			
Innflutningur	22%	22%			
Tilsamans	100%	100,00%	1.844	2.125	281

34. Marknaðarparturin hjá P/f Borg er [20-25]% áðrenn yvirtökuna, og broytist til [25-30]% eftir yvirtokuna. Sambært vegleiðing frá ES Nevndin um horisontalar yvirtókur², so er ein marknaðarpartur á 25% í sær sjálvum ein ábending um, at virknað kappingin ikki verður avmarkað av yvirtókuni. Í somu vegleiðing verður sagt, at marknaðarpartur, sum liggar omanfyri 50% er ein ábending um, at eina marknaðarráðandi stöða verður skapt. Lagt verður afturat um marknaðarpartar at smærri partar - millum 40-50% og enntá minni enn 40% - kunnu saman við oðrum viðurskiftum geva ábending um, at ein marknaðarráðandi stoða verður skapt. Hetta síðsta merkir, at marknaðarpartar minni enn 50% kunnu ikki í sær sjálvum vera ein ábending um, at ein marknaðarráðandi stoðu verður skapt.
35. ES Nevndin brúkar eisini Herfindahl Indeksíð, HHI, fyrir at fáa eina ábending um ein yvirtóka kann hava neiliga ávirkan á kappingina. ES Nevndin metir, at yvirtókur, har HHI er undir 1000, har HHI er millum 1000 og 2000, men broytingin er minni enn 250 stig, ella har HHI er omanfyri 2000, men broyting er bara 150 stig, sjáldan vilja hava við sær kappingarligar trupulleikar.
36. Eftir yvirtökuna av P/f Havnar Timburhandil fer HHI úr 1.844 til 2.125. T.v.s. ein broyting á 281. Men henda útrokning tekur ikki atlit til tey 22% av samlaða innflutninginum, sum fer beinleiðis til fóroysku byggivinnuni ella aðrar brúkarar. Hesin partur er ikki tilkin við, tí neyðugt vildi verið at útgreina allan innflutning av timbri v.m. í mun til hvør sendi, og hesi hagtøl fyriliggja ikki.
37. Sigast kann tó, at ein stöða har 22% av innflutninginum fer beinleiðis til fóroyskar brúkarar merkir, at fóroyskir timburhandlar eru undir kappingarligum trýsti frá útlendskum veitarum.
38. Kappingareftirlitið hevur hugt nærrí eftir tí parti, sum verður innflut beinleiðis og kann staðfesta, at 21 mió. kr. av teimum 28 mió. kr. fara til fóroysku byggivinnuna ella til framleiðslu av vorum úr timbri.
39. P/f Borg og P/f Havnar Timburhandil eru í innkeypsfelagsskapinum XL-Byg í Danmark saman við 111 donskum timburhandlum. Samanleggingin hevur við sær, at innkeypi hjá P/f Borg frá XL-byg hækkar, og harvið skuldi verið möguligt at fingið betri innkeypsprísir.

² (2004/C31/03) - Guidelines on the assessment of horizontal mergers under the Council Regulation on the control of concentration between undertakings.

- 40. Somuleiðis verður mett, at P/f Borg fær nakrar rakstrarfyrimunir í mun til goymslur og nýtslu av rasktraramboðum, og at felagið fær fyrimun av, at feroyski infrastrukturin verður munandi broyttur í 2020, tá Skálfjarðar tunnilin opnar.
- 41. Fráboðarin metir ikki, at fyritökurnar hvør sær kunnu náa teimum fyrimunum, sum yvirtókan hevur við sær, serliga tá hugsa verður um, at P/f Havnar Timburhandil hevði ein umsetning á [...] mio. kr. í 2018, sum er ein alt ov lítil umsetningur fyri at kunna geva nøktandi tænastu til feroyska byggimarknaðin.
- 42. Kappingareftirlitið metir, at yvirtókan ikki fer at skapa nakrar kappingarligar trupulleikar, tí økta miðsavningin verður avmarkað. Her skal havast í huga, at P/f Borg framvegis bert verður næststørsta fyritøka á marknaðinum. Hinvegin hevur yvirtókan við sær, at P/f Borg fær eina staðsetning í Tórshavn. Hetta kann økja kappingina millum næststørsta og størsta timburhandil í Føroyum.
- 43. Lutfalsliga stóra mongdin av timbri v.m., sum feroyska byggivinnan og framleiðarar standa fyri, leggur eisini eitt ávist kappingarligt trýst á feroysku timburhandlarnar.

4. Niðurstøða

- 44. Kappingareftirlitið hevur tí við heimild í §15, stk. 5 í kappingarlóbini tikið avgerð um, at góðkenna yvirtokuna hjá P/F Borg av P/f Havnar Timburhandil, vísandi til §15, stk. 2, 1. lið í kappingarlóbini. Sambært ásetingin skal ein yvirtøka, sum ikki munandi forðar fyri virknari kapping, serliga við at skapa ella styrkja eina ráðandi marknaðarstøðu, góðkennast.

Vegna

Kappingareftirlitið

Terje Sigurðsson
deildarstjóri

Sigurd Rasmussen
fulltrúi

